

Elena GUPALOVA

**UNELE ASPECTE ALE APLICĂRII REPERTORIULUI
PIANISTIC NAȚIONAL ÎN PRACTICA PEDAGOGICĂ
ȘI CONCERTISTICĂ: ACTIVITATEA CABINETULUI
INSTRUCTIV-METODIC PE LÂNGĂ
MINISTERUL CULTURII AL R. MOLDOVA**

**SOME ASPECTS OF APPLYING THE NATIONAL REPERTOIRE FOR
PIANO IN THE PEDAGOGICAL AND CONCERT PRACTICE:
THE ACTIVITY OF THE INSTRUCTIVE-METHODIC DEPARTMENT
AFFILIATED TO THE MINISTRY OF CULTURE
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

In this article the author considers the essential aspects of the Methodics Department activity that is considered to be the most important coordinative center, founded at the beginning of the 70's of the 20th century within the Ministry of Culture of the Republic Moldova

Its achievements in the sphere of publishing Moldavan collections of music for all the chains of the republican professional music institutions (music schools, colleges, conservatory) are particularly distinguished. The role of I. Stolear as the first performer of some competitive works by Moldavan authors (V. Rotaru *Expromt*, I. Macovei *Toccata* etc.), and her contribution to the expansion of the national repertoire for beginning pianists are highlighted.

Selectarea programului didactic individual joacă un rol important în procesul pedagogic. Alegerea corectă a repertoriului determină, în mare măsură faptul, dacă profesorul va putea să trezească și să consolideze în elev dragostea pentru muzică, dorința de a munci și de a obține succese în arta interpretării.

Crearea repertoriului pianistic al compozitorilor autohtoni din Republica Moldova s-a desfășurat în două domenii:

1. *Repertoriul pedagogic* (instructiv-tehnic, util din punct de vedere metodic) — destinat pianiștilor începători și tineretului.
2. *Repertoriul interpretativ* (concertistico-competițional, virtuos) — destinat muzicanților maturi.

Majoritatea pieselor pianistice naționale au fost scrise la comanda Uniunii Compozitorilor din Moldova, Ministerului Culturii al RSSM și nemijlocit de Cabinetul instructiv-metodic. După creare, lucrările pianistice treceau prin etapa selectării artistice și a aprobării concertistice și pedagogice. În continuare am folosit materiale și informații din interviul metodistului I. Stolear, care a întrunit în activitatea sa câteva orientări complementare: crearea la comandă a unor compoziții de un anumit tip, aprobarea lor concertistică și recomandarea ulterioară pentru tipărire, contribuind astfel la includerea repertoriului național în procesul de instruire republican.

Cabinetul instructiv-metodic de pe lângă Ministerul Culturii si-a început activitatea la începutul anilor '70 ai sec. XX. În diferite perioade cabinetul a avut ca directori pe I. Șalin, A. Levco, muzicanți și metodiști renumiți: A. Romanova, I. Popov, M. Pedaș, M. Hațerno-va, E. Vâșcauțan, I. Popeli ș.a. Tot aici, în anul 1978, după absolvirea catedrei Pian special al Institutului de Arte din Chișinău a fost re-partizată I. Stolear, care a muncit productiv în calitate de expert pe parcursul a 20 de ani până la desființarea acestei structuri metodice, la sfârșitul anilor '90.

Sarcina principală a cabinetului consta în asigurarea cu materiale metodice a procesului de învățământ de la etapa primară până la instituțiile muzicale profesionale ale Republicii Moldova. În competența acestei secții intra organizarea unor măsuri importante care au contribuit nu numai la educarea estetică multilaterală a elevilor ci și la perfecționarea măiestriei interpretative a profesorilor:

- Cursuri de reciclare, anchetarea și chestionarea pedagogilor, elaborarea seminarelor metodice și interpretative, recomandări metodice privind cultura generală a elevilor; inclusiv și în cadrul

- secțiilor de pian ale școlilor și colegiilor de muzică, etc.
- Întreținerea legăturilor de creație și schimbul de experiență cu alte republici și țări (concerte, concursuri, schimb de note, programe de studii și liste repertoriale).
 - Pregătirea festivalurilor republicane și internaționale, ale concursurilor în capitala Moldovei și în teritorii (Tiraspol, Bălți ș.a.).
 - Patronarea școlilor și colegiilor de muzică de către reprezentanții Conservatorului de Stat și ai Institutului de Arte.
 - Acordarea ajutoarelor materiale instituțiilor muzicale profesionale: manuale, cărți, publicații, crestomații și culegeri de note, elaborări metodice, programe, filme documentare, discuri, suport tehnic variat: picupuri, magnetofone, diaproiectoare.
 - Editarea programelor, listelor suplimentare, elaborărilor metodice alcătuite de pedagogi experimentați, răspândirea lucrărilor obligatorii pentru concurs și a notelor nepublicate ale compozitorilor moldoveni.

O funcție importantă a cabinetului metodic consta în alcătuirea planului de editare al culegerilor de note, manualelor și altor materiale didactice necesare. Acest plan era întocmit în conformitate cu cerințele tuturor instituțiilor muzicale republicane.

Tehnologia generală a activității de editare a acestei secții consta în următoarele: din centrul metodic republican se trimiteau în instituțiile de învățământ muzical scrisori informative despre pregătirea pentru editare a culegerii de note respective cu cererea de a indica numărul de exemplare solicitate. În urma cererilor instituțiilor de învățământ colaboratorii cabinetului metodic planificau tirajul real al culegerii. Proiectul editării se discuta și se aproba la adunarea colegiului specializat al secției și după ieșirea de sub tipar a notelor sau a vreunui manual, centrul metodic achiziționa toate exemplarele și le repartiza tuturor instituțiilor muzicale din Moldova. E de menționat că acest aspect al activității cabinetului metodic a jucat un rol enorm în completarea considerabilă a repertoriului pianistic contemporan autohton cu lucrări de formă mică, până în prezent folosite în practica concertistică și pedagogică a Republicii Moldova.

I. Stolear a abordat în mod creator rezolvarea acestei sarcini deloc simple. Luând în considerare faptul că pe la mijlocul anilor '70 ai secolului trecut în republică s-a menținut necesitatea de materiale didactice pianistice naționale pentru școlile și colegiile de muzică, metodistul s-a angajat personal în soluționarea cât mai rapidă a problemei. Ea

colabora cu conducerea Uniunii Compozitorilor pentru ca procesul de alcătuire al repertoriului didactic sau concertistic să fie organizat la nivel oficial, dar se adresa personal unor compozitori ca D. Fedov, A. Mulear, Z. Tcaci, I. Macovei ș.a. cu rugămintea de a compune muzică potrivită pentru copii și tineret.

În particular, i-a propus compozitorului V. Rotaru, care posedă un simț artistic național pronunțat, să scrie niște prelucrări pentru pian ale dansurilor populare moldovenești. Rezultatul acestei propuneri a depășit toate așteptările pentru că autorul a manifestat maturitate și abnegație creatoare în realizarea ei. În anul 1982 cabinetul metodic a contribuit la publicarea urgentă a celor 10 prelucrări pentru pian (*Baraboi, Horă, Cârłana, Brăul, Bulgăreasca, Hora fetelor, Jocul Bătrânilor, Hostropățul, Ceasornicul, Cimpoi*) în culegerea *Jocuri moldovenești* apărută la editura *Literatura artistică* cu un tiraj de 800 exemplare [1]. Această ediție a solicitat în curând un tiraj suplimentar, realizat doar în 1991 [2]. Culegerea *Jocuri moldovenești (prelucrări pentru pian)*, cu prefața semnată de muzicologul S. Pojar, a fost publicată de editura *Hyperion* cu un tiraj de 3000 de exemplare. În această culegere autorul a mai adăugat încă 5 miniaturi (*Șapte pași, Horă, Brău, Cântec de jale, Joc țărănesc*). În același an, la editura *Lumina*, a apărut încă o parte din lucrările nepublicate de V. Rotaru *Piese, studii și ansambluri pentru pian (melodii populare moldovenești prelucrate pentru pian)* [3]. Prefața acestei culegeri muzicale a fost semnată de C. Rusnac. În compartimentul *Piese*, V. Rotaru a inclus 35 de prelucrări populare, în compartimentul *Studii* — 10 miniaturi, iar în compartimentul *Ansambluri* — 5 prelucrări pentru pian și transpuneri simplificate pentru patru mâini.

I. Stolear a jucat un rol important și în promovarea noilor compoziții în practica pedagogică și concertistică. Ea a luat parte la aprobarea noilor piese ale autorilor moldoveni în cadrul primelor prezentări concertistice ale opusurilor compozitorilor autohtoni cu scopul implementării în practica de instruire și admiterea publicării lor la editurile republicane și unionale. În final, aceasta a înlesnit promovarea acestor miniaturi pentru pian în calitate de piese pentru concurs în cadrul trecherilor în revistă și al festivalurilor. Astfel, în 1976 I. Stolear a devenit nu numai inițiatorul creării *Impromptului* de V. Rotaru, dar și a fost prima lui interpretă. Aprobarea acestei compoziții a avut loc la Uniunea Compozitorilor din Moldova. Ceva mai târziu această minunată piesă a intrat în culegerea de note care a apărut sub redacția

interpretativă a cunoscutului pedagog V. Levinzon și S. Covalenco de la Conservatorul de Stat [4]. În anii '80 a fost editat, la comanda cabinetului instructiv-metodic, o serie de culegeri pentru copii: *Strop de rouă, Curcubeul fermecat, Sârba prieteniei* alcătuite în mod special pentru interpreți tineri de Z.Tcaci [5]. În aceste ediții muzicale au intrat atât prelucrări ale melodiilor folclorice moldovenești cât și miniaturi originale ale compozitorilor naționali, destinate diferitor instrumente muzicale, inclusiv și pentru pian. În anul 1987, la comanda cabinetului, a fost editată o crestomație de note sub redacția profesorilor L. Reaboșapca și G. Teseoglu, destinată elevilor claselor 1—4 [6]. În această culegere, multe miniaturi pentru copii ale compozitorilor Gh. Ciobanu, M. Stîrcea, O. Negruța, B. Dubosarschi au fost prezentate pentru prima dată. Un pic mai târziu, în anul 1992, sub egida cabinetului instructiv-metodic a văzut lumina încă o crestomație, alcătuită de profesorul G. Teseoglu, din duete pentru două pianе [7]. În această ediție au intrat transpunerea unor compoziții orchestrale (opera radiofonică *Bobocel cu ale lui* și baletul *Andrieș*) și lucrările scrise pentru această culegere (de exemplu, *Vals pentru concert, Impromptu* de O. Negruța și piese ale altor compozitori).

În anul 2001, la editura *Pontos* a apărut culegerea de note pentru pian destinată muzicanților începători, *Pe aripi de cântec* [8] bazat pe material folcloric și pe melodii populare ale compozitorilor moldoveni V. Zagorschi, S. Lungu, A. Chiriac, V. Rotaru ș.a., pentru tineri pianiști. Alcătuitorul, aranjatorul prelucrărilor și redactorul pedagogic al acestei culegeri este I.Stolear. Următoarea culegere a I.Stolear, *Răsai, Soare*, a fost editată în 2006. În introducere, autorul subliniază că această culegere e adresată micilor pianiști (cl.1-4), care au asimilat deja bazele elementare ale cunoștințelor muzicale [9]. Ambele crestomații de note constituie un bilanț al activității I.Stolear la postul de specialist principal al cabinetului instructiv-metodic republican [10].

Referințe:

1. Rotaru V. *Jocuri moldovenești*. Prelucrări pentru pian. — Chișinău: Literatura artistică, 1982. — 32 p.
2. Rotaru V. *Jocuri populare moldovenești*. Prelucrări pentru pian. / Prefață S. Pojar. — Chișinău: Hyperion, 1991. — 55 p.
3. Rotaru V. *Piese, studii și ansambluri pentru pian* (melodii populare moldovenești prelucrate pentru pian) / Prefață C. Rusnac. — Chișinău: Lumina, 1991. — 100 p.

4. *Piese pentru pian.* / Alc. V.Levinzon și S.Covalenco, red. Iu.Țibulschi. — Chișinău: Literatura artistică, 1988. — 112 p.
5. *Strop de rouă. Cântece pentru copii.* / Alc. Z.Tkaci și Gr.Vieru, red. Iu.Țibulschi. — Chișinău: Literatura artistică, 1980. — 107 p.; *Curcubeul fermecat.* / Alc. Z.Tkaci și Gr.Vieru, red. Iu.Țibulschi. — Chișinău: Literatura artistică, 1981. — 112 p.; *Caruselul melodiilor.* Piese instrumentale pentru copii. Ed.-1 / Alc. Z.Tkaci, red. Iu.Țibulschi. — Chișinău: Literatura artistică, 1982. — 112 p.; *Sârba prieteniei.* Piese instrumentale pentru copii. Ed.4. / Alc. Z.Tkaci, red. Iu.Țibulschi.- Chișinău: Literatura artistică, 1985. — 60 p.
6. *Crestomație pentru pian* (clasele I — IV ale școlii de muzică) / Ediție îngrijită de Reaboșapca L. și Teseoglu G., red. Z.Tkaci. — Chișinău: Lumina, 1987. — 96 p.
7. *Crestomația repertoriului pedagogic pentru două pian* (din operele compozitorilor moldoveni) / Alc. G.Teseoglu. — Chișinău: Lumina, 1992. — 220 p.
8. *Pe aripi de cântec.* Album pentru pianiștii începători. / Selecție și îngrijire I.Stolar. — Chișinău: Pontos, 2001. — 71 p.
9. *Răsai, soare!* Album pentru elevii din școlile și studiourile de muzică: cl.I — IV / Selecție și îngrijire I.Stolar. — Chișinău: Pontos, 2006. — 139 p.
10. Activitatea cabinetului instructiv-metodic a fost suprimată în anii '90 ai secolului XX:

Recenzent: V. Axionov, dr.habilitat, prof. univ.